

BESZÁMOLÓ AZ MTA 2002. MÁJUSI KÖZGYŰLÉSÉRŐL

A Magyar Tudományos Akadémia 2002. május 6–7-én tartotta 170. rendes közgyűlését. Az ülést megnyitó Glatz Ferenc r. tag, az MTA elnöke köszöntötte a jelenlevőket, köztük Göncz Árpád volt államfőt, aki diszvendégként a közgyűlések állandó meghívottja. Mádl Ferenc köztársasági elnök, az MTA rendes tagja az Alkotmányból fakadó hivatalos kötelezettségei miatt nem tudott jelen lenni a nyitóülésen. A közgyűlést az akadémiai tisztújítás emelte ki a szokásos májusi munkaközgyűlések közül. Erre való tekintettel az MTA elnöksége a levezető elnökök személyére is olyanokat jelölt, akik vagy nem választhatók, vagy nem szerepelnek az akadémiai vezető tisztségre jelöltek között.

A megnyitó után a résztvevők kegyeletük jeléül néma felállással emlékeztek az előző közgyűlés óta elhunyt Gáspár Rezső, Kőrös Endre és Terplán Zénó r. tagokra, valamint Alekszej G. Szityenko t. tagra.

A délelőtti ülést levezető Enyedi György r. tag, alelnök megállapította a közgyűlés határozatképességét, majd a jelenlevők elfogadták a tárgysorozatot. Ezután a közgyűlés megválasztotta a jegyzőkönyv-hitelesítő, a határozatszövegező és a szavazathitelesítő bizottságokat, majd az *Akadémiai díjainak átadása* következett.

Az MTA elnöksége az *Akadémiai Aranyérmes* 2002-ben Fejes Tóth László r. tagnak, a Szász Tudományos Akadémia külső tagjának, a Wissenschaftliche Gesellschaft Braunschweig levelező tagjának, a Salzbürgi

Egyetem díszdoktorának adományozta életművéért, a fedések és elhelyezkedések elméletének területén kifejtett tudományos munkásságáért, a magyar diszkrét geometriai iskola megteremtéséért. A diszkrét geometria világviszonylatban is az ő tevékenysége nyomán vált önálló tudományággá.

Az MTA legmagasabb elismerésével kitüntetett matematikus megilletődötten mondott köszönetet.

Akadémiai-díjat kapott:

- Bodnár György, az irodalomtud. doktora, egyetemi tanár, az MTA Irodalomtudományi Intézetének ny. igazgatója a 20. századi magyar irodalomtörténet folyamatait feldolgozó sokoldalú munkásságáért, ezen belül különösen Kaffka-monográfiájáért, amelyet a szemléleti és módszertani távlatosság kiemelkedővé tesz a műfaj történetében;
- Rainer M. János Ph. D., az 1956-os Intézet igazgatója, a magyar történelem 1945 utáni korszakát felölelő kutatásaiért, ezen belül Nagy Imre életét és politikáját bemutató két-kötetes életrajzi munkájáért, amely az utóbbi évek jelentős hozzájárulása a 20. századi történelem jobb megismeréséhez;
- Komjáth Péter, a matematikai tud. doktora, az ELTE Számítógép-tudományi Tanszékének tszv. egyetemi tanára a halmazelmélet kutatásában elért, világviszonylatban is kiemelkedő tudományos eredményeiért, a legnehezebb technikák virtuóz alkalmazásáért és továbbfejlesztéséért, amelyekkel új

utakat nyitott a halmazelméletben és a végtelen kombinatorikában;

- Galiba Gábor, az MTA doktora, az MTA Mezőgazdasági Kutatóintézet tud. főmunkatársa, Pauk János, a mezőgazd. tud. kandidátusa, a Gabonatermesztési Kutatóintézet tud. főmunkatársa és Solti László, az állatorvos-tud. doktora, a SZIE Állatorvos-tudományi Kar dékánja a mezőgazdasági biotechnológia, közelebbről a kultúrnövények molekuláris nemesítése, genom-analízise, illetve az emlősök in vitro termékenyítése, valamint a monoklonális ellenanyag alapú diagnosztikai rendszerek szaporodásbiológiai alkalmazása területén elért nemzetközileg is kimagasló eredményeikért és jelentős oktatói, tudományos és társadalmi teljesítményükért (megosztott díj);

- Kovács L. Gábor, az orvostud. doktora, a Pécsi Tudományegyetem intézetigazgató egyetemi tanára, a szombathelyi Markusovszky Kórház oszt. vez. főorvosa elméleti kutatóként, majd laboratóriumi szakemberként végzett magas színvonalú tudományos kutatómunkájáért; a hormonális és idegi szabályozó mechanizmusok kölcsönhatásának elemzéséért, különösen az alkohol- és kábítószertől függő szervezetre vonatkozóan, amellyel hazai és nemzetközi elismerést szerzett, továbbá a széles körű nemzetközi együttműködés kialakításáért és részvételéért a laboratóriumi diagnosztika európai irányításában;

- Székely Vladimír, a műszaki tud. doktora, a BMGE Elektronikus Eszközök Tanszékének tszv. egyetemi tanára iskolateremtő munkásságáért, a mikroelektronika és a félvezető eszközök területén elért eredményeikért, az elektronikus eszközök termikus analízisére és tervezésére létrehozott, nemzetközileg is elismert, sikeres kutató/oktatóközpont megteremtéséért a vezetése alatt álló tan-széken;

- Kálmán Erika, a kémiai tud. doktora, a Bay Zoltán Anyagtudományi és Technológiai In-

tézet igazgatója, egyetemi magántanár, az MTA Kémiai Kutatóközpont Kémiai Intézetének tud. oszt. vezetője különböző inhibitorok korróziógátló hatásának meghatározásában, a molekuláris szerkezet és a korróziógátló hatás közötti összefüggések tisztázásában, az inhibitorok hatásmechanizmusának felderítésében elért tudományos eredményeikért és azok gyakorlatban is megvalósított hasznosításáért;

- Kéri György, az MTA doktora, a SOTE EKSZ 1. Biokémiai Intézetének tud. tanácsadója és Raskó György, az orvostud. doktora, az MTA Szegedi Biológiai Központ Genetikai Intézetének igazgatója kiemelkedő orvosi biológiai kutatási eredményeikért. Raskó doktor a rák molekuláris genetikai, diagnosztikai célú jellemzése, valamint a DNS-reparáció tanulmányozása és a rákos transzformáció kialakításában szerepet játszó gének hatásmechanizmusának vizsgálata terén végzett úttörő munkát, Kéri doktor az antitumor hatású gyógyszer-hatóanyagok kutatásában ért el kiemelkedő eredményeket: kifejlesztett két, tumorszelektív hatású peptidhormon-származékot és több, a növekedési faktor receptorának gátlásában igen hatékony molekulát, amelyek közül két anyag klinikai fejlesztés alatt áll (megosztott díj);

- Pálné Kovács Ilona, az MTA doktora, az MTA Regionális Kutatások Központjának igazgatója a hazai regionalizmus, az önkormányzatiság és a közigazgatás összefüggéseinek nemzetközileg is elismert és nagy gyakorlati hasznú kutatási eredményeikért, különösen a Regionális politika és közigazgatás című könyvéért;

- Götz Gusztáv, a földrajztudomány doktora, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem egyetemi tanára a dinamikus meteorológia és a kaoszelmélet légköri alkalmazása területén kifejtett kutatásaiért, a *Káosz és prognosztika* című könyvéért;

- Beke Dezső, a fizikai tud. doktora, a Debreceni Egyetem Szilárdtestfizika Tanszékének

tszv. egy. tanára a diffúzió és szegregáció nanoszerkezetekben témakörben az elmúlt öt évben közölt eredeti eredményeiert, amelyeket már monográfiák is idéznek. A vezetésével Debrecenben létrejött diffúziós iskola nemzetközi hírnévre tett szert, amelyet a nagy presztízsű Landolt-Börnstein sorozat nemrég megjelent két kötetének szerkesztésére vonatkozó felkérés is igazol.

Akadémiai Újságírói Díjat kapott

- *Jéki László*, a fizika tud. kandidátusa, az MTA KFKI Rézecske- és Magfizikai Kutatóintézet tud. főmunkatársa;
- *Ráday Mihály*, a Magyar Televízió Rt. főmunkatársa.

A kitüntetési ceremónia után a közgyűlés az *elnöki expozéval* folytatódott. A hat éve az MTA elnökeként tevékenykedő Glatz Ferenc nemcsak a legutóbbi fél évet értékelte, hanem az 1996 óta eltelt időszakra is visszatekintett.

Az elmúlt hónapok fő akadémiai eseménye a tisztújítás előkészítése volt. Az Akadémia vezető tisztségviselői arra is ügyeltek, hogy jól előkészítsék a következő vezetőségi munkáját. A közelmúltban befejezte munkáját a konszolidációs bizottság. Tevékenységük végén összefoglalták, milyen feladatok megoldására van még szükség a konszolidáció tényleges befejezéséhez:

- a garantált létszám alacsony,
- pótolni kell az elmaradt beruházásokat,
- az újonnan létrehozott kutatóközpontok szerkezete esetenként módosításra szorul.

Az Akadémia mozgalmas életére jellemző, hogy a havonta ülésező elnökség legutóbb olyan fontos témákkal foglalkozott, mint az MTA doktora cím és a professzori kinevezés viszonya, valamint a Bolyai János kutatási ösztöndíj pénzügyi feltételeinek módosítása (adómentes és a minimálbéhez kötött legyen).

Örvendetes, hogy a civil és a gazdasági szféra tudománypártoló tevékenysége az utóbbi időben megerősödött. A legújabb felajánlások: évi 3 millió Ft egy akadémiai Talentum-díjra, ingatlan adományozása egy kisebbségkutató és kulturális központ létesítésére Pozsonyban, továbbá a GE 100 millió Ft-ja akadémiai díj- és ösztöndíjrendszerre.

Kétszer három éves elnöki tevékenységéről számot adva Glatz Ferenc elmondta, hogy a feladatok megoldásában a csapatmunka híve volt, arra törekedve, hogy minden elintézendő munkára legyen megfelelő szakember. Az elnöki megbízatás átvételekor az új viszonyok (a világhelyzet és az új szellemi és tudományos áramlatok) között meg kellett határozni az MTA helyét. A helyzetet felmérve az alábbi következtetéseket vonták le, illetve célokat tűzték ki:

- az Akadémiának a meritokrácia elvén alapuló civil szervezetként kell működnie,
- új tudománypolitikai reform véghezvitele, amely nem a kormánytól vagy pártoktól indul ki (szemben az 1927., illetve az 1986. évivel),
- tudományos kutatás finanszírozásának reformja (itt nagy volt az előrelépés),
- unióképes kutatószervezetet kell létrehozni (a folyamat még nem fejeződött be),
- az MTA kultúrnemzeti alapra helyezése,
- az MTA konszolidációja,
- az Akadémiának hármas funkciót kell ellátnia: tudományos műhely, a kutatói társadalom érdekképviseelője és a nemzet tanácsadója.

E célok mindegyikét sikerült teljesíteni, ugyanez viszont nem mondható el az Akadémia és a Kincstár viszonyának rendezéséről.

Az Akadémia elnöke részletesen kifejtette, hogy milyen eredményekre vezetett a hármas funkció vállalása.

Tudományos műhelyként az Akadémia fő feladatai közé tartozik viták, előadások szervezése, különféle tudományos kiadvá-

nyok megjelentetése, illetve a kutatóhálózat felügyelete. Az intézetek konszolidációja végbement, de a tanszéki kutatócsoportokéra nem került sor. Új kutatási területek indultak be, és lezajlottak a diszciplínáviták. A rendszeresség programjának meghirdetése és megvalósítása (pl. a székfoglalók, közgyűlési előadások, emlékbeszédek nyomtatott formájú közreadása) erősítette a szintetizáló látásmódot a kutatói gondolkodásban. Az MTA kiadói tevékenysége mégsem tekinthető sikeresnek, a tudományos művek hazai megjelentetése az Akadémiai Kiadó privatizációja után megoldatlan. Sikerként könyvelhető el viszont, hogy a Magyar Nagylexikon kiadását folytatni lehetett.

A beszámolási időszakban fejeződött be a díjrendszer reformja (1999): újabb díjak alapításán kívül ismét odaítélték az évtizedek óta szüneteltetett Bolyai János Matematikai Díjat.

A struktúrabizottság minden igyekezete ellenére sem sikerült tisztázni, hogy milyen legyen az egyes tudományterületek aránya, és a szakmai bizottságok feladatait illetően is vannak bizonytalanságok.

Az MTA nemzetközi kapcsolatainak rendszerében nagy előrelépést hozott az 1999-ben Budapesten rendezett Tudomány Világkonferenciája. A legfontosabb feladat most ezen a téren az EU és Magyarország tudományos kapcsolatainak elmélyítése.

A kutatók érdekeinek képviselőjeként az MTA országos autonómiáját kihasználva cselekedett (az egyetemek lokális autonómiát élveznek). Az Akadémia tevékenységének kultúrnemzeti alapra helyezésével a határon kívüli kutatók is köztestületi tagokká válhatnak. Az ő munkájukat segíti elő az egymást követően megindított Kapcsolatok-, Domus- és Szülőföld-program. 2001-ben az egyházi keretek között tevékenykedő, teológiával foglalkozó kutatókat is sikerült bevonni a köztestület munkájába. Ennél is fontosabb a kutatói utánpótlás biztosítása és a

fiatalok bevonása a köztestületbe. A poszt-doktori időszakban elnyerhető Bolyai János kutatási ösztöndíj megalapítása volt a legfontosabb lépés e téren; a jelenlegi és a korábbi ösztöndíjasok egyre több helyen alapítanak Bolyai-klubot. Az Akadémia és a fiatal kutatók kapcsolata e klubok segítségével építhető ki.

Ugyancsak fontos lépés volt a társadalom felé nyitás: megkezdte működését a társadalmi kapcsolatok bizottsága, jó kezdeményezésnek bizonyult a Tudomány Napjának megünneplése. A médiával való kapcsolat a kezdeti sikerek után leépült, különösen a televíziókból szorultak ki a tudományos műsorok.

Az Akadémia országos jelenlétét nagyban elősegítik a területi bizottságok. Az MTA egész országra kiterjedő szerepét jelzi az országgyűlés részére rendszeresen készítenő jelentés, amelyben az MTA-nak az egész hazai tudományosságot kell áttekintenie.

Az Akadémiai Klub létrehozásával az MTA vezetése a kutatói közérzeten igyekezett javítani.

Nem sikerült előrelépni a diszciplináris szerveződésű tudományos társaságok és az MTA kapcsolatának kiépítésében. Csak az MTESZ-szel és a MOTESZ-szel szoros a kapcsolat, e szervezetek elnökei maguk is tagjai az MTA-nak.

Annak érdekében, hogy az MTA a nemzet tanácsadójaként szolgálhasson, megkezdte stratégiai kutatási programját. E kutatások számos területen (pl. agrárium, Alföld, Duna, energetika, ökológia, vízgazdálkodás stb.) feltárták az alternatívákat és igyekeztek feloldani az ellentmondásokat. A stratégiai kutatásokról monográfiák jelentek meg, amelyek sikerét jelzi, hogy politikusok, kormánytisztviselők és közéleti személyiségek használják e munkákat, hivatkozva a bennük foglaltakra.

A magyar millennium tiszteletére és az MTA alapításának 175. évfordulója alkalmá-

ból rendezett ülésekkel az MTA szintén nemzeti feladatainak tett eleget, és e téren is jól vizsgázott. A tudománypolitika elvi kérdéseinek folyamatos kutatása és az azokban való akadémiai állásfoglalás szintén túlmutat az MTA keretein.

Glatz Ferenc itt fejezte ki köszönetét a Horn- és az Orbán-kormánynak, megemlítve azt aényt, hogy a politikai elit tudományhoz fűződő viszonya megfelelő volt.

Az Akadémia jelenlegi helyzetéről szólva Glatz Ferenc úgy fogalmazott, hogy a konszolidáció véghezvitelével az MTA nem nyugalmi állapotba került, és az autonómia sem jelentheti a kialakult helyzet változatlanságát. Szükség esetén a funkciókat módosítani kell.

Az elnöki megbízatástól búcsúzó Glatz akadémikus személyes hangú zárógondolataiban arról szölt, hogy akadémiai vezetőként szívesen csinálta, amit tett, még ha közben olykor bosszankodott is. Annak is örül, hogy mostantól kezdve csak tag lesz abban a csapatban, amelynek eddig a kapitánya volt, hiszen az ember közösségi lény. A különféle tudományterületek művelőivel beszélve, szövegeiket szerkesztve és olvasva szellemileg gazdagodott, ami folytatandó történelmi tevékenységére is kihat.

Az elnök beszédét a *főtitkári expoé* követte: Kroó Norbert r. tag bevezetőjében arra utalt, hogy a korábbi közgyűlési határozatnak megfelelően írásos főtitkári beszámolót terjesztett a közgyűlés elé. Előadásának célja az írásban közreadott tények keretbe foglalása, és hogy a ciklus zárásakor a főtitkár a közgyűlés előtt nézzen szembe magával. Számvetése során röviden értékelte, milyen mértékben valósultak meg a kitűzött célok, feladatok.

Az MTA szerepe erősödött a tudománypolitika kialakításában és végrehajtásában (az OTKA pályázati alapjából 30 % jut az MTA-ra, az NKFA nyertes pályázatainak odaítélt összegnek pedig 25%-a támogat akadémiai kutatást).

Nőtt a köztisztület létszáma. Az átlagéletkor azonban 58 év, így nagy szükség van a fiatalok bevonására. Több gondot kell fordítani a doktoranduszokkal való kapcsolatra.

Befejeződött az Akadémia stabilizációja. Az utóbbi időben az intézetek vezetői már nem panaszaikkal, hanem terveikkel keresték fel a főtitkárt. Újabb keletű gond, hogy a pályázati források miatt korlátozott az igazgatók mozgástere. A költségvetés az intézetek kiadásainak csak a felét finanszírozza.

A természettudományi intézeteknek igazodniuk kell a 21. század kihívásaihoz (inter- és multidiszciplinaritás). A tudományos tanácsokba érdemes külföldi szakembereket is bevonni.

Az eredményesség javítását, a tudományos minőség emelését bizonyító számokat az írásos beszámoló rögzíti; a kutatási eredmények a hagyományoknak megfelelően három kötetben összefoglalva jelentek meg.

A pályázati rendszerű finanszírozásban való eredményességet tükrözi, hogy öt akadémiai intézetnek sikerült elnyernie az EU kiválósági központi címet.

Az interdiszciplináris kutatások erősítése megfelel a nemzetközi tendenciáknak. A tudományterületek kapcsolódásaival együtt az azonos diszciplinánkon belüli nemzetközi összefogás is egyre nagyobb méreteket ölt – nő az egyes témákkal foglalkozó kutatócsoportok kritikus mérete.

A kutatási eredmények átfogó és folyamatos értékelését (benchmarking) szolgáló akadémiai publikációs adatbázis 2002 őszén válik működőképesé.

Az akadémiai bizottságok feladatainak, szerepének tisztázása. E téren is maradtak további teendők.

A támogatott kutatócsoportok erősítése. A korábban 3 éves támogatási ciklust 4 évre növelték. Az igény jóval nagyobb a lehetőségnél (a létszám tekintetében kétszeres, a támogatási összeget illetően pedig háromszoros).

A határon túli magyar tudományosság támogatása terén nagyot lépett előre az MTA. A Domus- és a többi program mellett ide sorolandó a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Kutatóintézet megalapítása is.

Az MTA Könyvtára helyzetének rendezésében az alapkérdést nem sikerült megoldani. El kell érni, hogy a hálózati könyvtárak fenntartási költsége alapellátásnak minősüljön. Az elektronikus szolgáltatások terén viszont nagy az előrelépés (Web of Science, Elsevier-kiadványok).

A Bolyai-ösztöndíj presztízsének emelését az segítené elő a leginkább, ha adómentessé lehetne tenni. Eredmény viszont, hogy sikerült megoldani az OM hasonló jellegű ösztöndíjával való együttes jelenlétet.

A fiatalítás folyamatos cél. Nagy az igény a fiatal kutatóknak szóló ösztöndíjakra, de az ösztöndíjas időszak letelte utáni foglalkoztatás nincs megoldva. Elérkezett a mérsékelt létszámnövelés ideje!

Sikerült elérni, hogy a külföldi kutatók magyarországi tevékenységéhez ne legyen szükség munkavállalási engedélyre.

A nemzeti informatikai program is nagyot haladt előre a beszámoló időszakban. Az üzembe helyezett szuperszámítógép kapacitását máris bővíteni kellett. Most az internet-telefonía megvalósítása van napirenden.

Az MTA nemzetközi kapcsolatait néhány évi csökkenés majd stagnálás után csak 2002-ben sikerült növekedési pályára állítani. Az Akadémiának több mint 50 országgal van projekt jellegű együttműködése, az intézetek pedig saját kezdeményezésük alapján ezernél több kétoldalú nemzetközi projektben vesznek részt. Az MTA tekintélyét jelzi, hogy a Magyarországra látogató vezető külföldi politikusok szívesen tartanak előadást a Székházban. A 2001-ben itt tartott mintegy ezer rendezvény bevételéből a Székház karbantartását fedezik.

A főtitkár elégedetten számolt be arról, hogy az Állami Számvevőszék közelmúltban

tartott átfogó vizsgálata korrektnek találta az Akadémia működését, jelentésük csupán javító szándékú megjegyzéseket tartalmazott.

Expozéja végén Kroó Norbert kérte a közgyűlés hozzájárulását néhány épületnek a hasznosítható ingatlanok jegyzékéből való törlésére. Ezeket jelenleg is használják, eladásuk vagy bérbe adásuk nem indokolt.

A főtitkár kérte az MTA 2001. évi költségvetésének végrehajtásáról szóló (írásban részletezett) beszámoló elfogadását, majd ugyancsak elfogadásra ajánlotta a 2003. évi akadémiai költségvetés tervét. Ez utóbbi összeállítását nehezítette, hogy a kormányzati ciklus vége miatt nem álltak rendelkezésre sarokszámok vagy irányelvek. A költségvetési javaslat néhány tételét a főtitkár külön indokolta. A terv szerint prioritást élvez:

- a kutatóhálózat alapellátása (a hálózati könyvtárak fenntartását is ide értve);
- a bérek emelése (az egyetemi bérelemeléssel együtt), ami azért is szükséges, mert félo, hogy EU-tagságunk kezdetén a magasabb uniós jövedelmek agyelszívással járnak;
- az infrastruktúra javítása (évente 2 milliárd Ft az amortizáció, az eszközök jelenleg 30 %-os értékűek);
- a támogatott kutatóhelyek dologi előirányzatainak növelése;
- nemzetközi kapcsolatok.

Befejezésül a főtitkár megköszönte a közgyűlés, a választott közgyűlési bizottságok, az MTA osztályai, szakmai bizottságai, titkársága és intézeteinek tevékenységét.

*

A közgyűlés első napjának délutáni ülése – Michelberger Pál r. tag, alelnök elnökletével – az MTA doktora címet szerzett kutatók oklevelének ünnepélyes átadásával kezdődött. Az okleveleket átnyújtó Lőrincz Lajos r. tag, a Doktori Tanács elnöke bevezetőjében elmondta, hogy az elmúlt hónapokban az MTA doktora címet szerzett 45 kutató közül 31-en felsőoktatási intézményben dolgoznak,

ami azt jelzi, hogy a professzori kinevezéseknél egyre több helyen követelik meg az MTA doktora címet. Az új doktorok 40 %-a az orvostudományt képviseli, s ez a magyar egészségügy jövőjére nézve kedvező jel. Továbbra is napirenden van a doktori szabályzat módosítása, mert az elmúlt években kiderült, hogy a szabályozásban több hiba és ellentmondás rejlik, de a javaslat néhány ponton lezáratlan, ezért csak a következő, novemberi közgyűlés elé lehet beterjeszteni.

A közgyűlés az elnöki és a főtítkári expozé fölötti vitával folytatódott.

Monos Emil, az orvostud. doktora javasolta, hogy a beszámolók a jövőben részletesebben foglalkozzanak az MTA, ill. annak intézményei által szervezett nemzetközi konferenciákkal, és kérte, hogy a költségvetésben különítsenek el a nagyrendezvények támogatására szolgáló keretet.

Tomcsányi Pál r. tag a kutatásmódszertannal kapcsolatos tapasztalatok átadásának fontosságáról szólt.

Mészáros János r. tag helyeselte az alapellátás szintjének tervezett növelését, továbbá úgy vélte, hogy a támogatott kutatócsoportoknak szóló pályázati felhívás nem volt elég körültekintő, mert hiú reményeket keltett a pályázók többségében. Javasolta továbbá az egyetemeken folyó kutatásokhoz olyan céltámogatás létrehozását, amely a személyi feltételek megléte esetén a működéshez biztosít forrást.

Marx György r. tag a magyar kultúra és tudomány egész világra kiterjedő hatását bemutató múzeum és maradandó emlékmű létrehozását javasolta, a Millenniumi Park kiállítását ugyanis hamarosan bezárják.

Király Zoltán r. tag megjegyezte, hogy ha a felsőoktatás tömegoktatássá válik, csökken az egyetemeken folyó kutatások színvonala, aktivitása.

Klement Zoltán r. tag a két kollégájával – barátjával együtt szervezett családias összejöveteleket ajánlotta a közgyűlés figyelmébe.

Az esték mottója: ismerjük meg egymást és egymás tudományát! Havonta egy alkalommal mindig más tudományág képviselője mutatja be közérthetően saját diszciplínáját. Akár az Akadémiai Klub is otthont adhatna az ilyen rendezvényeknek.

Lovas István r. tag szóvá tette, hogy nem alkották meg a művészeti akadémiáról szóló törvényt.

A hozzászólásokra elsőként a főtítkár válaszolt. Kroó Norbert a felszólalások sorrendjét követve ismertette megjegyzéseit.

- Az MTA évente kb. száz rendezvénynek nyújt szerény támogatást, és a Székházban tartott üléseknél eltekint a terembérlési díjtól. Az a tapasztalat, hogy 300-nál több résztvevő esetén nyereséges a rendezvény, ezért nem indokolt az ilyen konferenciák anyagi támogatása az Akadémia által.

- A kutatómódszertan fontosságával egyetért, de a kutatási módszer mindig egyéni, és az eredményességhez a csapatmunka a fontos.

- Az alapellátást a pályázatok reális tervezése és benyújthatósága miatt is rendezni kell.

- A támogatott kutatóhelyeknek szóló pályázati felhívást gondosan fogalmazták. A nagy igény e pályázati lehetőség népszerűségét jelzi. A támogatott kutatócsoportok értékelése is megtörtént, habár nem olyan mélyen, mint az intézeteké. A céltámogatás megszüntetését a hálózati tanács kérte. Inkább a tudományos iskolákat kell támogatni.

- A magyar kultúra megőrkötését lépésként kell megvalósítani. Ilyen lépések a kiemelkedő személyekről elnevezett díjak (pl. Bolyai-díj, Simonyi-díj) vagy az élményt és tudományos ismereteket is nyújtó Csodák Palotája működtetése.

- Az MTA nem vállalhatja át a tanszékeken folyó kutatások támogatását. Sokcsatornás tudományfinanszírozást kell megvalósítani, a legfejlettebb országokra is ez jellemző.

• Az egymás tudományának megismerése céljából tartott baráti és családi összejövetelek nagy hatásúak lehetnek, a kezdeményezés támogatandó.

Glatz Ferenc elnök is reagált az elhangzottakra.

• Általános kutatómódszertannal azért nehéz foglalkozni, mert a diszciplináris jellegű kutatást kellene összeegyeztetni a holisztikus szemlélettel.

• A magyar kultúra és tudomány nagyjai előtt tisztelgő állandó kiállítás és/vagy emlékmű ötlete kiváló.

• A tömegoktatásnak és az elitoktatásnak politikai érdek miatt veszélybe került egyensúlyát helyre kell billenteni. Ezzel kapcsolatban kívánatos az MTA állásfoglalása, de a feladat megoldása nem tartozik az Akadémia kompetenciájába.

• Helyesli a tudomány eredményeinek népszerű bemutatását baráti, családi rendezvényeken. Ilyenekre korábban is volt példa a Tudósklubban.

Az Akadémia vezetőinek reflexiói után a közgyűlés nyílt szavazással elfogadta a két expozé és a vitában elhangzottakra adott elnöki és főtítkári választ, a 2001. évi akadémiai költségvetés végrehajtásáról szóló beszámolót és a 2003. évi akadémiai költségvetés irányelveit, valamint a hasznosítható ingatlanok jegyzékének módosítását.

A *struktúrabizottság* jelentésének beérkezésekor Gergely János r. tag, a bizottság elnöke úgy fogalmazott, hogy tevékenységük eredményes volt, de nem sikeres, ezért is kérte munkájuk folytatását a 2001. novemberi közgyűlés. A struktúrabizottság írásos beszámolót készített, tevékenységükre az elnöki beszámoló is kitért.

A *közgyűlési állandó bizottságok* szintén írásban nyújtották be beszámolóikat, a szóbeli kiegészítés lehetőségével nem éltek.

A közgyűlés nyílt szavazással minden bizottság beszámolóját elfogadta, majd ugyancsak egyhangú igennel megadta a

felmentést az MTA leköszönő tisztségviselőinek.

A közgyűlés második napi ülésének levezető elnöke Glatz Ferenc volt. A zárt ülés az akadémiai *tisztújítással* kezdődött. A választások eredményeként a következő ciklusban az Akadémia vezető tisztségviselői (valamennyien az MTA rendes tagjai):

Elnök: Vizi E. Szilveszter

Főtítkári: Kroó Norbert

Főtítkárhelyettes: Meskó Attila

Alélnökök: Hátori József (élettudomány), Keviczky László (természettudomány), Marosi Ernő (társadalomtudomány)

Elnökségi tagok: Enyedi György (társ. tud.), Gergely János (élettud.), Solymosi Frigyes (term. tud.).

A *határozati javaslatot Kiss Jenő* I. tag, a határozatszövegező bizottság elnöke terjesztette be. A szövegjavaslatot annak pontosítása után a közgyűlés elfogadta. A közgyűlési határozat szövegének véglegesítésére – a közgyűlés által elfogadott javaslat tartalmi változtatása nélkül – az új elnökség kapott felhatalmazást.

Az MTA tisztújító közgyűlése az új elnök és az újjáválasztott főtítkári rövid üdvözlő- és köszöntőbeszédével zárult. Vizi E. Szilveszter elnökként elődei tevékenységét folytatva nemzetközi tengerekre kívánja irányítani a tudomány Glatz Ferenc elnöksége idején felszerelt flottáját, amit Kosáry Domokos 1990 és 1996 között *„nyugodt vizekre vezetett a viharos tengeren”*. Ahhoz, hogy Magyarország egyenrangúként lépjen be az EU-ba, a kutatást, fejlesztést továbbra is fokozottan kell támogatni. A 21. században a szellemi tőkének kulcsszerepe van, mindamelllett a kultúra és a tudomány komoly nemzeti érték. Kroó Norbert újjáválasztott főtítkári pedig arra utalt, hogy átérzi a felelősséget és tudja, hogy sok a pótolnivaló a versenyképes állapot eléréséhez.

Szabados László